



Szczecin Szlakiem Gryfitów po Szczecinie

1/2/21

Szczecin jest stolicą współczesnego Pomorza Zachodniego, nowoczesnego nadmorskiego regionu przygranicznego. Jest także historyczną stolicą nieistniejącego Księstwa Pomorskiego, państwa którym przez ponad pół tysiąca lat (od XII w. do 1637 r.) władali książęta z dynastii **Gryfitów**. Dynastii, która za swój symbol przyjęła mityczne stworzenie z głową i skrzydłami orła oraz tułowiem, łapami i ogonem lwa. Od ponad 800 lat gryf jest symbolem nadbałtyckich regionów obecnym w ich przestrzeni kulturowej, a pamięć o rodzie Gryfitów obecna jest w ocalałych budowlach – zamkach i świątyniach, wytworach sztuki i rzemiosła powstałych w kręgach pomorskiego dworu, legendach. Szczecin, to miejsce, w którym ród Gryfitów ma swoje korzenie, dlatego jest doskonałym miejscem do rozpoczęcia przygody w poszukiwaniu skarbu Gryfitów, ale nie jedynym, bowiem szczecińska trasa, to zaledwie fragment wiodącego przez polskie i niemieckie Pomorze oraz południową Skandynawię **Szlaku Gryfitów**. Więcej informacji o szlaku, którego organizatorem jest Województwo Zachodniopomorskie – <https://cutt.ly/szlakgryfitowpl>. Szczecińską trasę warto rozpocząć od **Zamku Książąt Pomorskich** – dawnej siedziby władców Pomorza, która rozbudowywana była na przestrzeni wieków – od drewnianej w średniowieczu, poprzez Kamienny Dom w XIV wieku, gotycko-renesansowy zamek księcia Bogusława X z przełomu XV i XVI w., renesansową rezydencję księcia Jana Fryderyka z XVI wieku. Obecna pięcioskrzydłowa renesansowa sylwetka zamku z dwoma dziedzińcami pochodzi z wieku XVI z okresu jego przebudowy przez księcia Filipa II i zgodnie z jego wolą służy uprawianiu sztuki. Zamek jest siedzibą instytucji kultury „Zamek Książąt Pomorskich”, Opery na Zamku, Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej. Jest to również siedziba władz regionu. Przy okazji pokonywania trasy TRInO warto skorzystać z okazji i odwiedzić:

- Galerie zamkowe**, w tym Celę Czarownic opowiadającą o losach najszlachetniejszej pomorskiej szlachcianki Sydonii von Borcke, która nieopodal PK 12 została ścięta i spalona na stosie za rzucenie kłutwy na ród Gryfitów, doprowadzając do wymarcia dynastii, księżęce sarkofagi czy Gabinet Lubinusa z Wielką Mapą Księstwa Pomorskiego; www.zamek.szczecin.pl
- Muzeum Narodowe – Muzeum Tradycji Regionalnych**, w którego wnętrzach znajdują się dwie niezwykle interesujące wystawy: „Złoty wiek Pomorza. Sztuka na dworze książąt pomorskich w XVI i XVII wieku” oraz „Gabinet Pomorski. W zwierciadle monet, banknotów i pieczęci”. Pierwszą z nich można zwiedzać z questem, który dostępny jest w kasie Muzeum. Rozwiązując quest można zdobyć jeden ze skarbów książąt pomorskich. <https://cutt.ly/muzeumtradycji>
- Katedrę św. Jakuba** z Kaplicą Książąt Pomorskich, gdzie w wykonanym wspólnie grobowcu spoczęły ich doczesne szczątki, które znajdowały się uprzednio w sarkofagach, w krypcie zamkowej. W czasie II wojny światowej, krypta uległa zawałeni, a sarkofagi uszkodzeniu. Po wojnie sarkofagi poddano konserwacji i obecnie można je oglądać na Zamku Książąt Pomorskich. www.katedra.szczecin.pl



Opracowanie trasy: Bożena Wołowczyk
Kreślenie mapy: Dariusz Mazurek

Aktualność: kwiecień 2021 r.
wersja 1.1

SZLAK GRYFITÓW

Trasa powstała w ramach projektu „Przygoda z Gryfitami. Młode pokolenie przewodników lokalnych” finansowanego ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich i Narodowego Instytutu Wolności.

Turystyczno-Rekreacyjna Impreza na Orientację (1/Z/21)

PK 1	Przed Zamkiem od strony Wieży Dzwonów stoi pomnik przedstawiający najbardziej znaną książęcą parę – Bogusława X i Annę Jagiellonkę, córkę króla Polski Kazimierza Jagiellończyka. Dzięki temu małżeństwu dynastia Gryfitów, której u schyłku XV wieku dni były policzone przetrwała jeszcze 150 lat - 4 pokolenia następców, których dorobek i dziedzictwo wyraźnie zapisały się w historii regionu.
	W którym roku zawarli oni związek małżeński? patrz rok na pomniku
PK 2	Mały Dziedziniec – Na ścianie Wieży Dzwonów znajduje się posąg patrona Księstwa Pomorskiego, zwanego także Apostołem Pomorza. To podczas jego misji na początku XII wieku pogańskie Pomorze dołączyło do rodziny krajów o kulturze chrześcijańskiej. Na dziedzińcu przed zamkową wieżą zaznaczone jest miejsce pierwszego XIII-wiecznego kościoła, który nosił jego imię.
	O kim mowa?
PK 3	Duży dziedziniec – Na elewacji skrzydła północnego, pod krużgankami zamontowana jest wapienna płyta przedstawiająca wizerunek księcia w bogatej rycerskiej zbroi. Książę ten wznosił na szczecińskim wzgórzu nad Odrą pierwszą stałą murowaną siedzibę książęcą – Kamienny Dom, którego relikty zachowały się w tej części Zamku i kościół, którego zarys znajduje się przy PK 2.
	Któremu księciu pomorskiemu dedykowana jest tablica?
PK 4	Duży dziedziniec – Na elewacji skrzydła wschodniego znajduje się kolorowa płyta erekcyjna ufundowana w 1538 r. przez księcia Barnima XI. Relief na płycie przedstawia herb Księstwa Pomorskiego w jego pełnej reprezentacyjnej formie. Herbowa tarczę podtrzymują „Dzicy Mężowie”, w wieńczy klejnot z pióropuszem z pawich piór.
	Ile wizerunków gryfa umieszczono na płycie erekcyjnej?
PK 5	Duży dziedziniec – Jednym z najbardziej rozpoznawalnych elementów szczecińskiego Zamku jest zegar. Chociaż powstał w drugiej połowie XVII wieku, czyli już po wygaśnięciu dynastii Gryfitów i jest pamiątką z czasów szwedzkich, to zawiera w dolnej części dwa gryfy, odwołujące się do książąt pomorskich. Na szczególną uwagę zasługuje odbywająca się na zegarze animacja.
	Za czym podążają oczy zielonego człowieka w masce? patrz opis elementów zegara
PK 6	Rozbudowa książęcej siedziby na początku XVII w. o piąte skrzydło związana była z artystycznymi zamiłowaniem i kolekcjonerską pasją księcia, zwanego mecenasem kultury. Miało ono pomieścić bibliotekę i bogate zbiory: obrazy, rzeźby, cenne wyroby rzemiosła artystycznego, w tym słynny Kabinet Pomorski. Książę nie doczekał ukończenia budowli, a dzieło dokończył jego młodszy brat. Na ścianie skrzydła menniczego/muzealnego znajduje się tablica erekcyjna z wizerunkiem obu książąt, budowniczych tego skrzydła.
	Jakie są ich imiona?
PK 7	Na budynku naprzeciwko wyjścia z Zamku znajduje się tablica z informacją, że w tym miejscu bito monety Księstwa Pomorskiego
	Jak brzmi trzeci wyraz z umieszczonej na tablicy łacińskiej inskrypcji?
PK 8	W bezpośrednim sąsiedztwie Zamku (ul. Rycerska) znajduje się charakterystyczny budynek, na dole murowany, w górnej części szachulcowy z wystającym żurawiem. Wejście do budynku zdobi portal z herbem Gryfitów.
	Jaką funkcję pełnił on w czasach książęcych?
PK 9	Dzisiejszy budynek Liceum Ogólnokształcącego Nr IX stoi w miejscu wybudowanego w połowie XIII w. przez księcia Barnima I, który nadał Szczecinowi prawa miejskie, Kościoła Mariackiego. W jego bezpośrednim sąsiedztwie powstała pierwsza w Szczecinie szkoła, a 300 lat później Pedagogium Książęce. Kościół będący przez wiele lat nekropolią Gryfitów, spłonął pod koniec XVIII wieku, a na jego miejscu wzniesiono Gimnazjum Mariackie.
	Co było przyczyną pożaru, który strawił Kościół Mariacki w 1789 r.?
PK 10	Jedyną pozostałością po kolegiackiej Mariackiej jest gotycki krużganek łączący niegdyś Kościół Mariacki z domkami, w których mieszkali księża, a później wykładowcy. Na drzwiach znajduje nazwa pewnej pracowni.
	Jaka to pracownia?
PK 11	Na budynkach za PK 10 widoczne są ślady gotyckiej zabudowy mieszkań kapituły Kościoła Mariackiego i nauczycieli funkcjonującej tu szkoły. Od 1543 r. w domkach tych mieszkali wykładowcy i studenci Pedagogium Książęcego.
	Jaką nazwę nosi znajdująca się pomiędzy ulicami Farną i Mariacką zabudowa?
PK 12	Na końcu ul. Staromłyńskiej stała niegdyś Brama Młyńska, przy której w 1620 r. została stracona Sydonia von Borcke. W Muzeum Narodowym – Muzeum Tradycji Regionalnych, które mieści się pod nr 27, w dawnej siedzibie Sejmiku Stanów Pomorskich, na wystawie „Złoty wiek Pomorza. Sztuka na dworze książąt pomorskich w XVI i XVII wieku” znajduje się jej tajemniczy podwójny portret. Muzeum jest miejscem obowiązkowym dla wszystkich, którzy chcą lepiej poznać niezwykle dziedzictwo dynastii Gryfitów.
	Co znajduje się w kartuszu nad głównym wejściem do Muzeum? patrz tablica
PK 13	Idąc dalej ul. Staromłyńską w oddali widać wieżę katedry Św. Jakuba. Jej powstanie ma związek z misją chrystianizacyjną (PK 2). Za aprobatą księcia Bogusława I, na początku lat 80. XII w., rozpoczęła się budowa i historia tego najważniejszego kościoła na Pomorzu. Konsekracja kościoła odbyła się w obecności wdowy po księciu, Anastazji (córcie księcia Polski Mieszka III Starego). Po prawej stronie ołtarza znajduje się kaplica Książąt Pomorskich. To tu, za kratą zdobioną pomorskimi gryfami, spoczywają ostatnie szczątki Gryfitów. W witrażu nad kaplicą umieszczono Wielki Herb Księstwa Pomorskiego.
	Jaki rok wyryto na ustawionym przy katedrze kamieniu?

Odpowiedzi należy przelać na e-mail: poczta@trino.pttk.pl lub za pomocą formularza.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, tzw. RODO), przesyłający wyraża zgodę na publikację na liście osób, które przebyły trasę TRInO na stronie internetowej <http://trino.pttk.pl/>.



1/2/21

SZLAK GRYFITÓW w Szczecinie



Projekt dofinansowany ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020